

Een nieuw baken

Ondernemen is niet voor bange mensen. Die regel gaat helemaal op voor ondernemen in het buitenland. Onwelkome verrassingen en reputatieschade liggen op de loer. Nederland zet zich niet alleen in voor economische diplomatie maar ook voor MVO-diplomatie. Een nieuwe uitgebreide startpagina ondersteunt ambassades, bedrijven en maatschappelijke organisaties daarbij. Op deze CSR Portal kan actief kennis en ervaringen uitgewisseld worden.

+ TEKST HAN VAN DE WIEL

Ondernemen in het buitenland is bezaaid met voetangels en klemmen. Zonder dat je het weet blijkt een toeleverancier zich te bezondigen aan kinderarbeid of aan andere mensenrechtenschendingen. Of komt een omstreden grondstof voor je producten onder vuur te liggen in de Westerse media. Een schandaal is zo geboren, met aantasting van de goede naam van het bedrijf als onvermijdelijk gevolg.

Internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO, oftewel CSR) is een manier om onaangename verrassingen in het buitenland te vermijden, of in ieder geval om de risico's serieus onder ogen te zien en proberen aan te pakken. Een nieuwe portal van het ministerie van Buitenlandse Zaken kan daarbij helpen. Via deze omvangrijke website kunnen medewerkers van Nederlandse ambassades en medewerkers van verschillende Haagse ministeries kennis en informatie over CSR met elkaar delen. Op deze manier kunnen zij hun kennis effectiever gebruiken om Nederlandse bedrijven en maatschappelijke organisaties te

helpen die in het buitenland aan de slag gaan. De website kan ook helpen bij het uitvoeren van het Nederlandse kabinetsbeleid met betrekking tot (internationaal) MVO en mensenrechten. En natuurlijk heeft de site ook een bewaar- en archief functie.

De CSR-portal is een online platform met een *community*. Dus geen startpagina om alleen informatie te halen, maar ook om kennis te delen, te discussiëren over onderwerpen, vragen te stellen, van elkaar te leren. De portal is dan ook nooit af: hij moet steeds door de gebruikers gevuld worden. Elke nieuwe belangrijke MVO-overeenkomst verdient een plek op dit platform. Het uitwisselen van *best practices* is ook voor ambassades een manier om het proces van MVO te versnellen, om dubbel werk te voorkomen.

Niet de minsten zorgen voor de inhoud van de website. Beleidsambtenaren van diverse ministeries informeren over de kabinetsbeleidslijnen over MVO. Ze vullen die informatie aan met ontwikkelingen en goede voorbeelden.

Marktadviseurs bij Agentschap NL, EVD en CBI leveren vooral generieke informatie over internationaal MVO. Kennismanagers van MVO Nederland beschikken over specifieke informatie over internationaal MVO binnen sectoren in verschillende landen. Ambtenaren op de Nederlandse ambassades hebben specifieke informatie over internationaal MVO in hun land van stationering. (Lokale) maatschappelijke organisaties, lokale overheden, kennisinstellingen, vakbonden, ontwikkelingsorganisaties en bedrijven met een aanbod van duurzame producten en diensten kunnen informatie en kennis bijdragen en, net als iedereen, volop meediscussiëren.

Het platform is opgezet op Pleio, een veilig en betrouwbaar online platform voor en door de Nederlandse overheid. Zelfs 'stille diplomatie' blijft mogelijk, door bepaalde vertrouwelijke informatie in gesloten groepen te bespreken. De bouw, de opzet en de inhoudelijke begeleiding van de CSR Portal is in handen van Agentschap NL. www.agentschapnl.nl

Wat betekent CSR?

CSR staat voor Corporate Social Responsibility. Het is goed Engels voor MVO: maatschappelijk verantwoord ondernemen. Wanneer dit over de Nederlandse grenzen heengaat, spreken we over IMVO, internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Hoe werkt deze CSR-portal?

De CSRportal is geen doorsnee website. Om informatie te bekijken én zelf informatie toe te kunnen voegen moet je zijn aangemeld als gebruiker. Pas als de *community-manager* je aanvraag heeft goedgekeurd, kun je deelnemen aan de CSR-portal. Elke deelnemer kan een uitgebreid profiel invullen, compleet met foto of avatar. Dat is geen formaliteit, maar verhoogt de waarde van de website: andere deelnemers zien welke kennis jij brengt en zoekt. Maar dan ben je er nog niet. De informatie op de portal is georganiseerd volgens verschillende thema's, zoals mensenrechten, bedrijfs-ethiek, economie of milieu. Om informatie in deze thema's te kunnen bekijken en deel te nemen aan discussies, moet je zijn aangemeld in de betreffende themagroepen (*groups*), die formeel worden geleid door themamanagers. Zij hebben vooral een actieve, aanjagende,

stimulerende, coördinerende en organiserende rol. Maar ze zijn niet de enige deelnemers die verantwoordelijk zijn voor het leveren van informatie. Er wordt juist gezocht naar de kracht van samenwerking waarbij alle deelnemers aan het platform kennis delen en online samenwerken. Er is één besloten groep voor werknemers van de Nederlandse ambassades. Hierin komt onder meer het CSR-beleid bij de ambassades aan de orde. Naast de ingang op basis van inhoudelijke thema's is er ook een ingang op landenniveau. Het is dus mogelijk om via de navigatie alle informatie te vinden op basis van een inhoudelijk thema (bijvoorbeeld mensenrechten), maar ook alle informatie, ongeacht het thema, over een specifiek land. De site verkeert nog in de opbouw fase, is nog niet officieel gelanceerd, en heeft eind mei 81 leden. Je persoonlijke startpagina is een over-

zichtspagina waar alleen jij ziet wat op de portal voor jou interessant en van belang is. Andere leden van de portal kunnen deze pagina dus niet zien. Op de persoonlijke startpagina kun je de laatste berichten uit een groep tonen, een overzicht maken van Wiki-pagina, blogs of Twitter-berichten die jij hebt aangemaakt, of een lijst tonen van bestanden die jij hebt geüpload. Je kunt ook aangeven van welke themagroepen en dossiers je op de hoogte gehouden wilt worden met *alerts*. Bij de website hoort ook een regelmatig verschijnende nieuwsbrief, die wordt verzorgd door Meine van der Graaf van MVO Nederland. De nieuwsbrief bevat highlights uit de portal en interviews met ambassademedewerkers en internationale ondernemers. Aanmelding via de website is mogelijk, maar ook door direct een mailtje te sturen naar: csrportal@mvonederland.nl

Wat houdt MVO-diplomatie in?

Ook internationaal is MVO de fase van de vrijblijvendheid voorbij. Het kabinet onderschrijft de herziene OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de VN-Principes voor bedrijfsleven en mensenrechten en onderneemt stappen om *due diligence* actief te promoten.

Volgens het kabinet betekent *due diligence* dat bedrijven zich zorgvuldig vergewissen van de negatieve effecten en risico's die verbonden zijn aan hun activiteiten in het buitenland op het vlak van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en corruptie. Ook zouden bedrijven adequate maatregelen moeten nemen om risico's te beperken en negatieve effecten tegen te gaan.

Het MVO Platform, waarin maatschappelijke organisaties en de vakbeweging zijn verenigd, is tevreden met wat ze 'MVO-diplomatie' noemt. Want de arm van maatschappelijke organisaties en bedrijven reikt niet ver genoeg, zeker niet in het buitenland. Een ngo kan een bedrijf als C&A er op wijzen dat een toeleverancier de Indiase wetgeving schendt bij de productie van kleding, maar de mogelijkheden van het bedrijf om die misstand effectief aan te pakken, zijn beperkt. Het is uiteindelijk de Indiase overheid die voor het goede ondernemersklimaat moet zorgen.

Nederlandse bewindspersonen en vertegenwoordigers van Nederlandse ambassades kunnen verder gaan waar ngo's en bedrijven noodgedwongen moeten stoppen: ze kunnen hun Indiase ambtsgenoten en collega's aanspreken op de vele internationale verdragen waaraan ook India zich moet houden. En samen naar oplossingen zoeken. www.mvoplatform.nl

CSR in de praktijk

Wat doet een energiepionier in Kenia?

Ondernemerschap en ontwikkelingssamenwerking kunnen prima hand in hand gaan. Dat bewijst de Nederlandse zonnepanelenfabrikant Ubbink, die vorig jaar in Nairobi (Kenia) met onder andere financiering vanuit het PSI-fonds de eerste zonnepanelenfabriek in Oost- en Centraal-Afrika heeft geopend. Ubbink East Africa koopt zonnecellen in uit Nederland en België, om er via een joint venture met de lokale distributeur Chloride Exide zonnepanelen van te maken voor de Afrikaanse markt. Het gaat om relatief kleine systemen voor huishoudens, scholen, watervoorziening en telecommunicatie. PSI, het Private Sector Investeringsprogramma van het ministerie van Buitenlandse Zaken, geeft eenmalige financiële ondersteuning aan bedrijven die in ontwikkelingslanden een joint venture willen beginnen met een lokale ondernemer als zij daarvoor geen geld bij banken kunnen lenen. De mate van sociale verantwoordelijkheid van een onderneming maakt onderdeel uit van de beoordeling of een

bedrijf in aanmerking komt voor PSI-financiering. Circa de helft van de investeringskosten is betaald vanuit het PSI-fonds. Ubbink voldoet aan alle voorwaarden van de PSI-checklist. Er is onder meer sprake van technologie-overdracht, er is werkgelegenheid gecreëerd voor een kleine vijftig mensen, vooral voor vrouwen, het personeel heeft een ziektekostenverzekering en wordt getraind en de veiligheidsomstandigheden liggen boven de Keniaanse standaard. De ambassade in Kenia hielp Ubbink contacten te leggen op het juiste niveau. Daardoor werd een langdurige mars langs de bureaucratische en hiërarchische instituties aanzienlijk bekort. De zonnepanelenfabriek is nadrukkelijk geen vorm van liefdadigheid. Volgend jaar hoopt het bedrijf op een verdrievoudiging van de productafname, en jaar daarop op een toename van 50 procent. Ubbink verwacht dat de vraag in heel Oost-Afrika gaat stijgen en werkt nu aan een stevige basis voor zijn markt. www.ubbink.co.ke

5 VRAGEN AAN DE AMBASSADEUR

Wat valt er in Bangladesh te halen?

Welke MVO-kennis valt er in Dhaka te halen, de hoofdstad van Bangladesh? We vragen het aan ambassadeur Alphons Hennekens (1951), een ervaren diplomaat. Na zijn rechtenstudie in Tilburg trad Hennekens onmiddellijk in dienst bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Voordat hij in 1998 ambassadeur werd in Burkina Faso, werkte hij op posten in Tanzania, Zuid-Korea, Yemen, Trinidad en Tobago, Sri Lanka, maar ook op het departement zelf, als Deputy Head voor West-Afrika. Na Burkina Faso volgden posten in Rwanda en Ethiopië. Hennekens is sinds 2009 ambassadeur in Bangladesh, het land dat voor een groot gedeelte uit de delta van de Ganges bestaat. Het is een van de dichtstbevolkte landen ter wereld. Dat de investerings- en handelsmogelijkheden met het dichtbevolkte Bangladesh toenemen, is te zien aan het groeiende aantal buitenlandse ondernemers dat zich hier vestigt of haar inkopen doet. Zij willen meeprofiteren van de jaarlijks 6 à 7 procent economische groei. Textiel en kleding vormen verreweg het belangrijkste exportproduct van het land. Scheepsbouw is een andere zeer snelgroeiende industrie. Dankzij deze en andere succesvolle sectoren stijgt de export naar Europa, en Nederland. Ter illustratie, Bangladesh exporteerde tussen juli en november ter waarde van 287 miljoen dollar goederen naar Nederland. De kansen voor buitenlandse ondernemers in het dynamische Bangladesh hebben te maken met de lage lonen, grote afzetmarkt, interessante fiscale voordelen en ambitieuze visie van de regering om van Bangladesh een Middle Income Country in 2021 te maken.

1. Welke ervaring heeft de ambassade in Bangladesh met MVO/CSR?

“Onze post in Dhaka heeft dagelijks te maken met MVO, op allerlei verschillende manieren. Ik wil er graag drie noemen. Vanuit de ambassade financieren en ondersteunen we activiteiten die verantwoordelijke handel en investeringen bevorderen. We ondersteunen ook bedrijven die hier op duurzame wijze zaken willen doen, door middel van advies en infor-

matievoorziening, *matchmaking* en het geven van financiële steun via ons bedrijfsleven-instrumentarium. Ten derde houdt de ambassade contact met ngo's, vakbonden en andere organisaties die opkomen voor arbeidsrechten. We bieden ook hier ondersteuning. De ambassade is ingeschakeld na recente beschuldigingen over slechte werkomstandigheden in fabrieken waar onder meer een groot Nederlands bedrijf inkoop. In EU-verband dringen we aan op gedegen onderzoek naar de moord op de vakbondsleider Aminul Islam in april van dit jaar, die protesteerde tegen de lage lonen in dit land.”

2. Wat zijn volgens u de meest prangende MVO-issues in Bangladesh?

“Corruptie en *weak governance*. Wat kun je vanuit de ambassade doen? Samen met het bedrijfsleven bij de regering aandringen op het belang van een *level playing field*: op papier zijn veel zaken goed geregeld, maar de implementatie, de naleving en de handhaving laten veel te wensen over. Daardoor ontbreken *incentives* om te investeren in MVO en kan er een *race to the bottom* ontstaan. De overheid heeft geen capaciteit om de, op zich vaak goede, wetten te implementeren en handhaven. Dit heeft negatieve gevolgen, onder meer: vervuiling, kinderarbeid, te lage lonen, vrijheid van vereniging (zwakke vakbonden).”

3. Kunt u een beschrijving geven van een best practice, die mogelijk interessant is voor andere Nederlandse posten?

“Mogen het ook twee voorbeelden zijn? Ik wil graag de samenwerking met de International Finance Corporation (IFC) van de World Bank noemen, waarin we werken aan de introductie van Clean Production Mechanisms. Dat heeft inmiddels geleid tot de ondertekening van het convenant Memorandum of Understanding on Resource Efficiency and Water Sustainability Project Bangladesh Textile Industry door staatssecretaris Knapen (op 22 mei tijdens zijn bezoek in Bangladesh, red.). Deze ondertekening vormt de kick-off van de Nederlandse samenwerking met IFC, bedrijfsleven en ngo's in de succesvolle kledingexportsector van Ban-

gladesh. Hiermee laat het bedrijfsleven zien dat het bereid is mee te betalen aan het verbeteren van de werkomstandigheden in fabrieken. Achterliggende gedachte is dat investeringen in betere productietechnieken ook financieel voordeel oplevert. De rol van Nederland en het IFC is om, samen met Solidaridad en andere ngo's, de activiteiten in de fabrieken te faciliteren, kennis te brengen, en impact op ontwikkelingsdoelstellingen te meten. “Ook de samenwerking met Nyenrode zie ik als een *best practice*. Onze post is een driejarige samenwerking met deze business universiteit aan gegaan, om de economische betrekkingen tussen Nederland en Bangladesh te versterken. Dit partnerschap beoogt de Nederlandse handel met en investeringen in Bangladesh te vergroten. Nyenrode zal marktstudies en een online handelwijzer uitgeven, Bangladesh branden in Nederland en vice versa, en *business-to-business* partijen bij elkaar brengen via handelsmissies en seminars. Ook zal Nyenrode publiek-private partnerschappen (PPP's) tot stand brengen. Geboekte resultaten worden niet alleen gemeten in termen van economische winst, maar ook op basis van de sociale en milieu impact, zoals het aantal gecreëerde banen voor vrouwen en het aantal nieuwe groene technologieën uit Nederland die in Bangladesh worden gebruikt. Twee Nyenrode medewerkers zullen hier de komende drie jaar fulltime aan werken: één in Nederland en één op de Nederlandse ambassade hier in Dhaka.”

4. Hoe is het gesteld met de informatievoorziening over MVO richting de posten en welke informatie is het meest zinvol om onderling uit te wisselen?

“MVO blijft maatwerk. Het zal in elk land anders worden gestimuleerd. Het raamwerk van VN Speciaal Vertegenwoordiger Ruggie (over de mensenrechten, red.) biedt wel een goed uitgangspunt voor alle posten, omdat het universeel is en unaniem wordt ondersteund door zowel bedrijfsleven als maatschappelijk middenveld. Vanuit Dhaka blijven we daarom graag goed op de hoogte van de ontwikkelingen rondom het werk van professor Ruggie. Ook het Institute for Human Rights en Business werkt met verschillende posten, en

Alphons Hennekens, ambassadeur te Bangladesh: “Net nieuw is de Nederlandse samenwerking van IFC van de World Bank, het bedrijfsleven en de ngo's in de succesvolle kledingexportsector van Bangladesh. Hiermee laat het bedrijfsleven zien dat het bereid is mee te betalen aan het verbeteren van de werkomstandigheden in fabrieken.”

zou een spil kunnen zijn voor het uitwisselen van *best practices* op dit terrein.”

5. Wat kunnen bedrijven verwachten van de ambassade in Dhaka op het gebied van MVO?

“Alle steun die ze nodig hebben! Iedereen die hier op duurzame en verantwoorde wijze zaken wil doen, kan van ons advies, informatie, *matchmaking* en waar mogelijk ook financiële steun krijgen. Wij helpen bedrijven ook door in specifieke gevallen - bijvoorbeeld aanbestedingen - bij autoriteiten aan te dringen op eerlijke concurrentie. We bieden platforms voor ontmoetingen, bijvoorbeeld op Koninginnedag, business cocktails en de Holland Trade Day. Daar kunnen ondernemers netwerken, hun producten promoten, MVO-kennis opdoen en uitwisselen.” ■

<http://bangladesh.nlembassy.org>

csr.pleio.nl